

MORGENBLADET

Utenriksanalyse: Sørøst-Asias demokrati­håp

Av Av Stein Tønnesson

Innsettelsesseremoni: President Yudhoyono ble gjenvalgt i 2009. Her fra innsettelsen i Jakarta 20. oktober i fjor. Foto: Scanpix

USAs president besøker Indonesia i mars. Han vil ha mye å glede seg over, tross fallende popularitet også her.

Alger, Bagdad, Beirut, Damaskus, Islamabad, Kabul, Khartoum, Kuala Lumpur, Lagos, Ramallah, Riyad, for ikke å snakke om Teheran og Tripoli, var blant byene som raskt kunne fjernes fra listen da USAs president Barack

Obama skulle velge muslimsk hovedstad for sin tale om religiøs forsoning i juni i fjor. Amman i Jordan og Rabat i Marokko hadde for liten symbolkraft, og i Tyrkias hovedstad Ankara hadde han vært allerede. Da gjensto Jakarta og Kairo. Valget falt på Egypts hovedstad. 240 millioner indonesiere måtte vente.

I mellomtiden har luften gått ut av Obamas ballong. Når han og kona Michelle endelig kommer til verdens største muslimske land 20.–22. mars, vekker det liten begeistring. «Som gutt tilbrakte jeg flere år i Indonesia og hørte bønneropene ved morgengry og når skumringen senket seg,» minnet Obama om i sin Kairo-tale. For kort tid siden reiste entusiaster en statue av skolegutten i Menteng-parken i Jakarta sentrum, men det førte til så sterke angrep fra USA-kritikere at statuen søndag ble flyttet til den skolen der Obama i sin tid var elev.

Likevel er det mye Obama kan glede seg over når han skal besøke

sin kollega, den tidligere generalen Susilo Bambang Yudhoyono. De kan snakke seg varme om demokrati, fred og religiøs toleranse.

Siden det autoritære Suharto-regimet falt i 1998, har Indonesia, i motsetning til Egypt, hatt en rekke demokratiske valg. Yudhoyono ble gjenvalgt i fjor med 60 prosent av stemmene i første valgomgang. To ganger har Yudhoyono avholdt internasjonalt demokratiforum på Bali, med viktige asiatiske ledere som gjester. Med de problemene som har rammet demokratiet i Filippinene og Thailand, er det Indonesia mange i Sørøst-Asia nå setter sin lit til.

Yudhoyono og hans tidligere visepresident Jusuf Kalla har bidratt mye til å stifte fred i det store øyriket, både før og etter at de vant valget i 2004. Indonesia forsonte seg med Øst-Timors uavhengighet. Regjeringen fikk nedlagt den halvmilitære militsen Laskar Jihad, som pisket opp konflikt mellom muslimer og kristne i Maluku i årene 2000–2002. Indonesias hær ble fratatt sin politiske rolle. Målet var også å gjøre den mindre avhengig av inntekter fra – ofte lyssky – næringsvirksomhet.

I 2005, året etter tsunamien, inngikk Yudhoyonos regjering en fredsavtale med frigjøringsbevegelsen GAM i Aceh-provinsen nord på Sumatra. Siden har tidligere GAM-ledere vunnet demokratiske lokalvalg. Det kan også se ut til at politiet har greid å rulle opp den operative fløyen av organisasjonen Jemaah Islamiah, som trolig sto bak terrorbombene på Bali i 2002 og mot hoteller i Jakarta senere.

Ekstremistene har i det store og hele mislyktes med å åpne en sørøstasiatisk front med inspirasjon fra al-Qaida. De fleste islamistene i regionen har sin egen lokale dagsorden, og mange innser at terror heller minsker enn øker deres oppslutning.

De vil helt sikkert demonstrere mot Obama, men indirekte bekrefter de noe Obama sa i Kairo: «Vold er en blindvei. Det viser verken mot eller makt å skyte raketter mot sovende barn eller sprengte gamle kvinner i stykker på en buss. Det er ikke slik man hevder moralsk autoritet, men slik man mister den.»

I Kairo talte Obama også om islams tradisjon for toleranse. Den hadde han opplevd som barn i Indonesia, der troende kristne kunne dyrke sin religion i et overveiende muslimsk land. Det gjelder fortsatt, for kristne så vel som for hinduer og buddhister. Det store kompromisset fra 1945, der staten fikk sitt grunnlag i troen på én gud, uten at det ble sagt hvilken, har alltid vært under press fra dem som vil ha en islamsk stat, men kompromisset har støtte fra det muslimske flertallet.

I sine offisielle samtaler vil Yudhoyono og Obama snakke mest om handel og investeringer. Begge har mistet popularitet fordi de ikke skaper nok jobber. Nå vil de vise at de kan gjøre noe med det

sammen.

*Stein Tønnesson er historiker og forsker ved Institutt for
fredsforskning (Prio). stein@prio.no*

Publisert 19. februar 2010